

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Процес прискорення економічного розвитку України та структурних зрушень в системі господарювання супроводжується певними змінами в соціальному та економічному розвитку регіонів. Поєднанням традиційних чинників та умов економічного розвитку при необхідному швидкому реагуванні на ринкові перетворення із впливом глобалізації обумовлюється нерівномірність регіонального розвитку та загострення протиріч в соціумі. При цьому реалізація державної регіональної політики відзначається відсутністю структурних заходів, спрямованих на забезпечення збалансованості та комплексності розвитку регіонів. Водночас, саме таким розвитком регіонів визначається основна умова стійкого соціально-економічного зростання країни.

Відтак, проблема регіонального розвитку, що протягом останніх років набула більшої гостроти в умовах інтеграційних процесів, глобальних викликів та зростання значимості регіонів у міжнародних економічних та політичних процесах, є однією з ключових. Таким чином удосконалення механізмів реалізації державної регіональної політики в Україні є актуальним науковим завданням.

В останні роки спостерігався підвищений інтерес науковців до проблематики регіонального розвитку, свідченням чого є праці І. Алфьорова, Л. Антонової, С. Бугая, М. Бутка, В. Воротіна, З. Герасимчука, М. Долішнього, М. Корецького, В. Керецмана, О. Коротича. Окремі аспекти регіональної політики України, визначення проблем та стратегічних пріоритетів розвитку регіонів розглядаються в працях І. Жиляєва, О. Братути, М. Пістуна, А. Манжули. Способи подолання регіональних відмінностей розвитку, методика визначення ступеня депресивності території є предметом досліджень М. Барановського, О. Васильєвої, А. Дегтяря, Ф. Заставного, С. Слави. Науковці приділяють увагу організаційним структурам, на яких покладено функції управління на рівні регіонів (В. Бакуменко, Я. Жовнірчик, В. Ковальчук, Т. Миронова, В. Плакіда, В. Сивоконь). Програмно-цільовий підхід до механізмів державного впливу на територіальні утворення розглядається в роботах В. Бабаєва, В. Байцима, М. Гончаренка, С. Гриневецького, А. Грищенка, П. Гурія, Н. Шевченко, О. Черевка. Аналізу фінансового регулювання економічного розвитку регіону присвячено ряд публікацій П. Беленького, Г. Бондарука, С. Буковинського, І. Ваховича, Н. Вишневської, В. Гомольської, Б. Карпінського, А. Монаєнка. Серед закордонних вчених необхідно виділити праці П. Самуельсона, І. Фішера, Д. Хікса, У. Шарпа та інших.

Незважаючи на значну кількість праць, присвячених питанням механізмів реалізації державної регіональної політики, поза увагою науковців залишилась низка невирішених проблем. Потребує удосконалення правовий механізм реалізації державної регіональної політики в Україні у контексті децентралізації публічного управління та реформування бюджетних відносин. Не розроблено дієвого механізму інституалізації державної регіональної політики в напрямі узгодження інтересів органів влади, територіальної громади та бізнесу.

Необхідним є формування сучасних підходів до реалізації стратегічного управління регіональним розвитком на засадах міжрегіональної справедливості. Це зумовило вибір даної теми, структурну і логічну побудову та цільову спрямованість дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до теми НДР Академії муніципального управління «Удосконалення механізмів державного управління та місцевого самоврядування» (номер державної реєстрації 0108U008164). Внесок автора полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів реалізації державної регіональної політики в Україні з урахуванням євроінтеграційного вектора розвитку.

Мета й завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є обґрунтування теоретико-методичних засад та практичних пропозицій з удосконалення механізмів реалізації державної регіональної політики в Україні.

Виходячи з визначеної мети, у дисертаційному дослідженні ставилися і послідовно вирішувалися такі *завдання*:

- систематизувати теоретичні засади формування механізмів реалізації державної регіональної політики;
- узагальнити передумови та історичні етапи розвитку механізмів здійснення державної регіональної політики;
- узагальнити основні зарубіжні підходи до формування та реалізації механізмів державної політики регіонального розвитку в контексті адаптації їх до українських реалій;
- здійснити аналіз формування організаційно-правового механізму державної регіональної політики України;
- оцінити сучасний стан і розкрити напрями удосконалення механізму інституалізації державної регіональної політики;
- обґрунтувати напрями удосконалення процесу фінансового забезпечення державної регіональної політики в контексті європейської інтеграції;
- визначити шляхи оптимізації інструментарію та функцій державної регіональної політики на сучасному етапі державотворення.

Об'єктом дослідження є державне управління регіональним розвитком.

Предмет дослідження – механізми реалізації державної регіональної політики в Україні.

Методи дослідження. Методологічна основа даної роботи полягає в комплексному використанні сукупності спеціальних методів та загальнонаукових прийомів дослідження, які ґрунтуються на сучасних засадах економічної, політичної, управлінської й споріднених з ними наук.

Комплексним характером дисертаційного дослідження вимагалось застосування системного підходу. Темою дослідження також обумовлено широке використання: діалектичного та логічного методів пізнання; порівняльного економічного аналізу; економіко-статистичного методу; методу спостереження; методу синтезу і аналізу; синергетичного підходу;

розрахункового і конструктивного методів, дедукції і індукції; абстрактно-логічного методу.

Емпіричну й інформаційну основу дисертаційної роботи становлять нормативно-правові акти України з питань регіонального розвитку, матеріали монографій та наукових публікацій, аналітичні й статистичні дані, результати власних проведених досліджень.

Наукова новизна одержаних результатів визначається особистим внеском автора у вирішення актуального наукового завдання в галузі державного управління, що полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних засад та практичних пропозицій з удосконалення механізмів реалізації державної регіональної політики в Україні. Основні наукові положення, які найбільшою мірою визначають новизну дослідження й характеризують відмінність одержаних результатів від існуючих розробок, полягають у тому, що в дисертаційній роботі:

удосконалено:

– організаційно-правовий механізм реалізації державної регіональної політики в Україні у контексті децентралізації публічного управління та реформування бюджетних відносин відповідно до завдань Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», а саме: збільшення повноважень органів місцевої влади в сфері оподаткування щодо формування ренти підприємця; зміцнення фінансово-економічної основи розвитку регіонів шляхом закріплення за органами місцевої влади права виходу на національний та міжнародний фінансові ринки з метою залучення інвестиційних ресурсів; формування дієвого громадського контролю рішень органів місцевої влади, суб'єктів господарювання на засадах корпоративного управління;

– механізм інституалізації державної регіональної політики шляхом: закріплення Агентства регіонального розвитку як інституту регіонального розвитку, що формує підґрунтя узгодження інтересів органів влади, територіальної громади та бізнесу у структурі загального інструментарію реалізації державної регіональної політики (Закон України «Про засади державної регіональної політики») та визначення його статусу у спеціальному законі;

– підхід до реалізації стратегічного управління регіональним розвитком шляхом: планування напрямів відтворення регіональних господарських комплексів з врахуванням специфіки територій (галузевої, екологічної, соціальної); обов'язкове укладання угод регіонального розвитку як механізму забезпечення та гарантування реалізації стратегічних завдань між органами державної влади, місцевого самоврядування та бізнесу; формування публічного контролю у сфері міжрегіональної співпраці, кооперації та інтеграції;

дістали подальшого розвитку:

– сутність поняття «механізми реалізації державної регіональної політики», що являють собою сукупність підходів, методів, засобів, прийомів, інструментів, принципів, за допомогою яких держава систематично й послідовно впливає на регіони з метою створення оптимальних соціальних,

кадрових, правових, організаційних, матеріально-фінансових та інших умов для їх функціонування, збалансованого і стабільного розвитку на основі стійкого відтворення, раціонального використання та розподілу ресурсів регіону;

– підходи до формування та реалізації механізмів реалізації державної регіональної політики на засадах міжрегіональної справедливості, що передбачає збалансованість зусиль та ресурсів з отриманими результатами та можливостями регіонів, а саме: державна підтримка рівності умов розвитку територій в економічному, екологічному та соціальному розрізі; створення паритетних умов для розвитку інфраструктури територій за рахунок внутрішнього регіонального фінансового потенціалу.

Практичне значення одержаних результатів. В дисертаційній роботі сформульовані теоретичні положення та обґрунтовані практичні рекомендації, які спрямовані на подальший розвиток державної регіональної політики. Основні висновки та ідеї дослідження відповідають рівню конкретних пропозицій, які придатні для впровадження в практику управління для органів державної влади.

Практичні розробки щодо фінансування регіонального розвитку в Україні, ролі банківського сектора в регіональному розвитку, залучення зовнішніх та внутрішніх інвестицій використані Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України при підготовці проектів відповідних законів (довідка №505-8/06-13 від 17 червня 2015 року).

Пропозиції щодо вдосконалення інструментарію реалізації державної регіональної політики на сучасному етапі державотворення, які стосуються програм регіонального розвитку, регіональних стратегій розвитку, угод регіонального розвитку використанні у роботі Київської обласної ради (довідка № 03.02-1/14 від 23 квітня 2015 року).

Теоретичні розробки дисертаційної роботи використані у навчальному процесі Академії муніципального управління при розробленні програм навчальних курсів з розміщення продуктивних сил та регіоналістики, державного регулювання економіки, регіональної економіки (довідка № 23-09 від 24 вересня 2015 року).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, у якій сформульовано й науково обґрунтовано авторський підхід щодо напрямів удосконалення механізмів реалізації державної регіональної політики України в контексті європейської інтеграції. Наукові положення, висновки та рекомендації, які виносяться на захист, одержані автором самостійно й знайшли відображення в одноосібних працях.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дисертаційної роботи доповідались та обговорювались на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Державне управління науково-освітнього забезпечення підготовки конкурентоспроможних фахівців у сфері цивільного захисту» (м. Харків, 2015 р.), «Сучасні проблеми державного та муніципального управління» (м. Київ, 2015 р.), «Державна економічна політика регіонального розвитку» (м. Харків, 2015 р.).

Публікації. Основні результати та ідеї дослідження висвітлено у 9 наукових роботах, загальним обсягом 3,7 обл. вид. арк., з них 5 статей розміщено у фахових наукових виданнях з державного управління, 1 стаття – у закордонному виданні за напрямом дослідження, 3 тези конференцій.

Структура і обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг дисертації становить 220 стор., обсяг основного тексту – 186 стор. Робота містить чотири додатки на 4 стор. Список використаних джерел включає 293 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, її зв'язок з науковими програмами; визначено мету, основні завдання дослідження, наукову новизну, встановлено об'єкт, предмет і методи дослідження, сформульовано практичне значення отриманих результатів.

У **першому розділі** – *«Теоретичні основи механізмів реалізації державної регіональної політики»* – систематизовано теоретичні підходи до формування механізмів реалізації державної регіональної політики; проаналізовано історичні передумови та процес еволюції механізмів здійснення державної регіональної політики; узагальнено основні зарубіжні підходи стосовно формування та реалізації механізмів державної політики регіонального розвитку.

У процесі теоретичного аналізу уточнено поняття «механізми реалізації державної регіональної політики», що являють собою сукупність підходів, методів, засобів, прийомів, інструментів, принципів, за допомогою яких держава систематично й послідовно впливає на регіони з метою створення оптимальних соціальних, кадрових, правових, організаційних, матеріально-фінансових та інших умов для їх функціонування, збалансованого і стабільного розвитку на основі стійкого відтворення, раціонального використання чи розподілу основних видів ресурсів регіону.

Підкреслено, що в середині ХХ ст. регіони стають об'єктом уваги, з одного боку, в контексті структурної державної політики як способу відродження та стабілізації національної економіки шляхом концентрації та спрямування економічних ресурсів на формування чи оновлення певних господарських галузей, а з другого – соціальної політики як чинника збереження політичної стабільності суспільства, національної єдності, громадянської злагоди, шляхом вирівнювання та поліпшення умов життя населення в різних територіально-адміністративних утвореннях.

Встановлено, що виділення органів планування та управління в межах територіального утворення історично диктувалося необхідністю територіальних пропорцій розвитку, раціонального розподілу економічного, демографічного і ресурсного потенціалів, зрушень у розміщенні продуктивних сил, інвестиційних ресурсів. Відтак, виникла нова парадигма регіональної політики і нові принципи, які почали орієнтуватися на децентралізацію влади та

партнерство між різними її рівнями і гілками, а також партнерство з приватним і неурядовим секторами.

Доведено, що загальними тенденціями у процесі реалізації державної регіональної політики багатьох зарубіжних країн є: розробка дієвого інституційного механізму регіональної політики; децентралізація управління зі зміщенням акцентів до функцій координації та контролю, формування інституту Агентств регіонального розвитку; формування договірних відносин учасників процесу регіонального розвитку; реформування бюджетних відносин; розвиток партнерства між державними й недержавними учасниками соціально-економічних процесів; розроблення транскордонних стратегій і міжрегіональної кооперації; пріоритетність міжрегіональної справедливості; врахування внеску регіонів у загальнонаціональне економічне зростання; орієнтація на збереження, відтворення, накопичення і розвиток соціального капіталу; розвиток партнерства між державними й недержавними учасниками соціально-економічних процесів; розроблення транскордонних стратегій і міжрегіональної кооперації з метою розв'язання спільних завдань регіонів, що не межують між собою; активізацію інноваційних процесів, створення привабливих умов для розвитку малого і середнього бізнесу.

Виконуючи системний аналіз зарубіжного досвіду стосовно державної політики регіонального розвитку (табл. 1), виявлено, що найбільш цінним досвідом в площині його імплементації до національного законодавства України став механізм бюджетування, яким зменшуються соціально-економічні нерівності в регіоні та підтримується державна єдність.

Таблиця 1

Основні моделі політики регіонального розвитку в країнах ЄС

Елементи	«Італійська» модель	«Іберійська» модель	«Ірландська» модель
Обґрунтування	Створення робочих місць	Створення робочих місць та доступ до товарних ринків	Підготовка працівників для отримання роботи, де це можливо
Мета	Перенесення уваги від розвинутих до депресивних регіонів	Посилення доступу виробників з депресивних регіонів до ринків у розвинутих регіонах	Інтеграція депресивних та розвинутих регіонів
Інструменти	Цільові державні інтервенції у депресивні регіони	Спрямованість державних інвестицій у спільну інфраструктуру регіонів	Розвиток інституцій та об'єднуючої інфраструктури

Узагальнено автором

Зазначено, що створення агенцій з регіонального розвитку, на які покладено функцію «посередника» між регіональними «громадами» підприємців й стратегічними планами влади такого рівня стосовно соціально-економічного розвитку окремих території, доцільно запровадити і в Україні при урахуванні набутих досягнень, національних особливостей і традицій. З'ясовано, що головними принципами сучасної регіональної політики ЄС є субсидіарність, децентралізація, партнерство, програмування, концентрація, зближення та конвергенція. Підкреслено, що з їх дотриманням передбачається реалізація пріоритетних напрямів, серед яких: сприяння перебудові структури та розвитку найбільш депресивних регіонів (відповідно європейської термінології – «проблемних територій»); виділення депресивним регіонам фінансової допомоги; здолання тривалого безробіття та підтримка програм зайнятості; адаптація робітників, підприємців та виробничої сфери до змін, що загрожують безробіттям в майбутньому; фінансування діяльності сільськогосподарських територій та здійснення їх структурної перебудови; допомога регіонам, де наявна низька щільність населення.

У другому розділі – *«Аналіз сучасного стану механізмів реалізації державної регіональної політики в Україні»* – здійснено аналіз формування правового механізму реалізації державної регіональної політики України; оцінено стан і розкрито перспективи функціонування інституційного механізму державного регулювання регіонального розвитку.

Здійснено аналіз правового інструментарію реалізації державної регіональної політики за такими групами: загальний інструментарій (Конституція України, закони України «Про засади державної регіональної політики», «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики»; «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації», «Про центральні органи виконавчої влади»); спеціальний (закони України «Про стимулювання розвитку регіонів»; «Про державні цільові програми», «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків»; «Про наукові парки»; «Про індустриальні парки»; «Про державно-приватне партнерство»; «Про статус гірських населених пунктів в Україні», «Про оголошення природних територій міста Миргорода Полтавської області курортом державного значення»); бюджетний (Бюджетний Кодекс України); планування (закони України «Про Генеральну схему планування території України», «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного та соціального розвитку України»); інвестиційний (закони України «Про інвестиційну діяльність», «Про захист іноземних інвестицій на Україні», «Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна»; «Про концесії»); міжрегіонального співробітництва (Закон України «Про транскордонне співробітництво»).

Передбачено необхідність прийняття на основі принципів цілеспрямованості, комплексності та поетапності низки взаємоузгоджених законів, котрі б нормативно закріпили довгострокову концепцію розвитку

державної регіональної політики, базові засади державного регулювання розвитку регіонів, визначили його предмет, коло суб'єктів, форми, методи й механізми такого регулювання.

Наголошено, що з метою гармонізації українського законодавства щодо виконання державної регіональної політики слід унормувати: основи регіональної політики держави шляхом внесення змін до частини Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» щодо стимулювання державою розвитку так званих депресивних територій; інституційні механізми щодо залучення приватних, державних коштів і фінансових надходжень від міжнародних установ для потреб регіонального розвитку та досягнення довгострокових державних цілей у сфері політики регіонів; розширення повноважень, наданих органам місцевої влади щодо вирішення завдань розвитку регіонів, розв'язання нагальних спільних проблем з сусідніми регіонами, та регіонів у сусідніх державах.

Аналізуючи основні тенденції, особливості сучасного стану механізмів та інструментів реалізації державної регіональної політики в Україні виділено основні напрями державного регулювання регіонального розвитку, а саме: загальнополітичне регулювання, що знаходиться в руслі державної регіональної політики; загальне економіко-правове регулювання, здійснюване через встановлення загальнодержавних правил, процедур, конкретних норм державного й регіонального розділення власності, природних ресурсів, фінансів; державну селективну підтримку регіонального розвитку.

Підкреслено, що державні органи управління впливають на регіональний розвиток через такі заходи: програмування розвитку окремих регіонів; сприяння транскордонному та прикордонному співробітництву; надання податкових пільг для розвитку наукомістких виробництв; регулювання міжбюджетних відносин; запровадження спеціального режиму інвестування; централізовані капіталовкладення та інвестиційні субвенції.

Разом з тим встановлено, що діючі механізми реалізації державної регіональної політики не є достатньо ефективними. Це обумовлено цілою низкою причин: ігноруванням принципів комплексності та збалансованості; недосконалістю, нестабільністю нормативно-правової та інституційної бази державної регіональної політики, що спричиняє несистемність її реалізації та неузгодженість дій владних структур; відсутністю належних механізмів координації (з одного боку, середньо- та довгострокової політики центральних органів виконавчої влади між собою щодо конкретної території; з іншого – між ними та регіональними органами публічної влади в узгодженні цілей та пріоритетів розвитку на державному, регіональному і місцевому рівнях); невідповідністю фінансових і економічних можливостей цілям розвитку, що призводить до територіального розпорошення державних та регіональних ресурсів, їх неефективного використання; недостатністю застосування інструментів державного регулювання, спрямованих на стимулювання розвитку регіонів, у тому числі депресивних територій; низькою інституційною та фінансовою спроможністю органів місцевого самоврядування щодо вирішення

проблем територіальних громад; необ'єктивністю системного контролю за фінансовими потоками в регіони державних коштів; нерозробленістю фактичного стратегічного планування, що призводить до спонтанних дій і рішень; нерозвиненістю мережі науково-дослідних, аналітичних та громадських організацій, що можуть надавати професійні послуги з наукового забезпечення, консалтингу й управлінського менеджменту у сфері державного регулювання.

Проаналізовано та доведено необхідність уникнення дублювання та розмежування повноважень, наданих різним органам центральної виконавчої влади, здійснення ефективної координації функціонування неспеціалізованих владних органів і консолідації їх зусиль для реалізації регіональної політики державою.

Акцентовано увагу на тому, що державну підтримку регіонів слід здійснювати при застосуванні чіткого, прозорого механізму згідно з визначеними критеріями при тісному співробітництві недержавних організацій, органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади, суб'єктів господарювання при реалізації та розробленні заходів стосовно вирішення проблем регіонального розвитку.

Визначено перспективність впровадження комплексного моніторингу соціального та економічного розвитку окремо взятих територій на підставі інформативної й уніфікованої основи показників статистики (спочатку – на регіональному рівні, а далі – адміністративних районів). Відтак, передбачено формування електронної відкритої бази даних, завдяки якій стане можливим отримання вичерпної інформації про економіку, ресурси, соціальне становище та інше будь-якого територіального утворення.

Підкреслено, що новою виваженою державною політикою щодо розвитку регіонів, повинні передбачатись прикордонне, транскордонне та міжрегіональне співробітництво, активна участь України при здійсненні міжнародних програм та проектів.

У третьому розділі – *«Напрями вдосконалення механізмів реалізації державної регіональної політики України»* – обґрунтовано шляхи зміни змісту процесу фінансового забезпечення державної регіональної політики в контексті європейської інтеграції; оптимізовано інструментарій реалізації державної регіональної політики на сучасному етапі державотворення; сформульовано пропозиції та практичні рекомендації щодо шляхів удосконалення механізмів державної регіональної політики в контексті інтеграції України в європейський простір.

Обґрунтовано результативність впровадження і розробки збалансованої системи заходів впливу та державних механізмів щодо фінансового зміцнення регіонів при розширенні бюджетної автономії територій завдяки: підвищенню ролі місцевих зборів і податків, встановленню обґрунтованих наукою нормативів відрахувань до бюджетів на місцевому рівні; налагодженню координації та обліку всіх надходжень; вдосконаленню механізмів здійснення контролю й відповідальності за освоєння коштів; спрямуванню бюджетної

політики держави на підтримку «точок зростання»; створенню спеціальних фондів в бюджеті з міжтериторіального регулювання.

Зазначено, що для підвищення прозорості та ефективності використання коштів з бюджету, досягнення цілей соціального та економічного регіонального розвитку необхідно удосконалити програмно-цільовий метод планування бюджету стосовно оптимізації прийнятих бюджетних програм при урахуванні пріоритетів держави та підвищення методологічного рівня оцінки результативності таких програм в контексті отриманих кінцевих результатів. Цього можна досягти шляхом перенесення акценту з потреби в коштах, необхідних для виконання державою своїх функцій, на те, які результати очікуються від використання коштів бюджету, тобто на забезпеченні ефективності використання бюджетних коштів.

Доведено, що за основу нової організації на місцях бюджетного процесу слід взяти концепцію бюджетування, зорієнтованого на результати в межах середньострокового планування фінансів.

З метою сприяння процесу інтеграції регіонів і зміцнення належної їм податкової бази слід передбачити: створення системи фондів для фінансування інструментів реалізації державної регіональної політики; затвердження у бюджеті держави нової програми, яка була б спрямованою на стимулювання розвитку регіонів; оптимізацію роботи державного фонду регіонального розвитку); здійснення бюджетного вирівнювання, завдяки чому держава гарантуватиме дотримання соціальних стандартів.

Наголошено на необхідності громадського контролю рішень органів місцевої влади, суб'єктів господарювання на засадах корпоративного управління. Узагальнено, що в основу створення механізму державного регулювання розвитку регіонів фінансово-бюджетними інструментами повинні закладатися принципи: легітимності, цілеспрямованості регулювання, стимулювання регіонального саморозвитку, оптимального поєднання економічних та соціальних цілей фінансового регулювання, субсидіарності, збалансування загальнодержавних, регіональних та місцевих інтересів, координації, партнерства, програмування та мобільності.

Відповідно до завдань Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» наголошено на необхідності збільшення повноважень органів місцевої влади в сфері оподаткування щодо формування ренти підприємця та зміцнення фінансово-економічної основи розвитку регіонів шляхом закріплення за органами місцевої влади права виходу на національний та міжнародний фінансові ринки з метою залучення інвестиційних ресурсів.

Аргументовано важливість розмежування компетенції між державними й місцевими органами влади в управлінні регіональними програмами. Встановлено, що державні органи повинні регулювати процеси створення нових виробництв, організувати міжрегіональні економічні зв'язки. Увага місцевих органів управління повинна бути зосереджена на створенні раціональної структури господарства, використанні природних ресурсів, вирішенні соціально-демографічних і екологічних проблем, здійсненні

економічних реформ. При цьому доведено результативність покладання частини регулюючих функцій на безпосередніх виконавців програм. З цією метою обумовлено доцільність: створення на договірних засадах спеціальних державних, приватних, змішаних, незалежних компаній та агентств; удосконалення діяльності спецфондів з розвитку регіонів; стимулювання процесу залучення іноземних та вітчизняних інвестицій; надання пільг в оподаткуванні, орендній платі.

З'ясовано, що механізм прогнозних розрахунків регіонального розвитку повинен містити набір системно організованих прогнозно-аналітичних завдань, процедур і методик використання акумульованої в ньому інформаційної бази для виявлення стійких тенденцій розвитку регіонів, оцінки допустимих регіональних соціально-економічних відмінностей та об'єктивної диференціації цільових орієнтирів розвитку регіонів, що впливають із загальних напрямів розвитку країни в цілому на довгостроковий період.

Зазначено, що визначення пріоритетів і перспектив, адекватне формування цілей розвитку кожного конкретного регіону з урахуванням наявного ресурсного забезпечення потребує запровадження стратегічного підходу до державного регулювання регіонального розвитку. При цьому, обґрунтовано необхідність: проведення адміністративно-територіальної реформи; законодавчого закріплення місця стратегії та стратегічного планування в системі державного регулювання; чіткого визначення заходів фінансового та організаційного забезпечення, спрямованих на реалізацію стратегічних завдань; розроблення і реалізації регіональних стратегій відповідно з сформульованими державою цільовими орієнтирами розвитку; консолідації та узгодження діяльності учасників запровадження регіональних стратегій розвитку; організації й проведення регулярних громадських слухань, обговорень щодо стану виконання відповідних стратегій.

Запропоновано алгоритм забезпечення цілеспрямованості регіональних стратегій розвитку, який передбачає: встановлення цілей розвитку господарського та соціального комплексу регіону; усунення суперечностей стратегічних цілей, що полягає у визначенні черговості, пріоритетності цілей та встановленні різних часових параметрів їх досягнення; визначення способів, механізмів та інструментів досягнення цілей; встановлення суб'єктів, що забезпечують досягнення цілей; реалізація стратегій регіонального розвитку.

Доведено, що керованість та ефективність реалізації стратегій повинні забезпечуватися завдяки формуванню дієвого інформаційного супроводу, який має включати та поєднувати між собою: моніторинг ситуації у регіоні, збір статистичної, аналітичної, нормативної, програмно-планової та прогнозної інформації та її використання для прийняття державно-управлінських рішень на регіональному (місцевому) рівні, системний моніторинг широкого кола індикаторів соціально-економічного розвитку та екологічної ситуації у регіоні; відкритість і прозорість діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, зокрема регулярне інформування громадськості про основні проблеми соціально-економічного та культурного розвитку регіону,

шляхи їх вирішення і перспективи прийняття оптимальних державно-управлінських рішень; залучення широких верств населення та громадських об'єднань регіону до процесів розроблення, прийняття та реалізації стратегій регіонального розвитку.

Підкреслено, що удосконалений механізм реалізації регіональних стратегій, має бути побудований на основі оптимізації взаємодії місцевої влади, суб'єктів господарювання та населення регіонів. Передбачено, що механізми реалізації державної політики регіонального розвитку мають ґрунтуватися на певних пріоритетних напрямках: підвищенні результативності та активності фінансової й інвестиційної діяльності в регіонах; скороченні невиправданих відмінностей серед доходів населення, подолання бідності при впровадженні сучасних механізмів й інститутів соціальної держави; підвищенні відповідальності та ролі органів влади на місцях та територіальних громад за регіональний розвиток; сприянні регіонам у здійсненні зовнішньоекономічного співробітництва, їх введення до міжнародних формувань та організацій; активізації транскордонного співробітництва між регіонами; забезпеченні ефективного управління земельними й іншими ресурсами та комунальною власністю.

Визначено, що використання механізмів регулювання державою регіонального розвитку повинно відбуватися відповідно до принципів: вибіркової застосування системи регуляторів; необхідного врахування специфіки території; адекватності до об'єктивно існуючих умов функціонування і економічного стану регіону; комплексності здійснюваного системного аналізу ситуації в регіоні; цілісності завдань, цілей, механізмів і об'єктів; економічної і енергетичної збалансованості регіонального розвитку; визначеності пріоритетів соціальних цілей регіонального розвитку; програмування; синхронізації дій; додатковості; поляризованого розвитку; збалансованого розвитку; субсидіарності; єдності і партнерства.

З метою впровадження програм та здійснення належних проектів соціального і економічного розвитку регіонів слід передбачити необхідність створення достовірної і розгорнутої інформаційно-статистичної бази як комп'ютеризованої системи, що містить дані, за допомогою яких стане можливим використання наявних ресурсів, ведення маркетингових досліджень для координування видів виробництва та діяльності галузей, вивчення можливостей його розширення.

Доведено пріоритетність зміцнення ресурсного потенціалу регіонів та підвищення їх конкурентоспроможності при реалізації Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», що має передбачати: здійснення структурних зрушень у господарському комплексі регіонів; подальший розвиток підприємництва, посилення його конкурентоспроможності; поглиблення економічної інтеграції регіонів; сприяння всебічному розвитку людського капіталу; розбудову та модернізацію інфраструктури регіонального розвитку; вдосконалення системи охорони довкілля та використання природних ресурсів,

механізмів та інструментів вироблення і реалізації на регіональному рівні екологічної політики.

З метою задіяння ефективних інструментів громадського контролю за діяльністю місцевої влади та суб'єктів господарювання на відповідній території запропоновано залучення кращого світового досвіду у сфері корпоративного управління. Наголошено на необхідності підвищення якості професійної підготовки кадрів для системи управління регіонального і місцевого рівнів, що потребує розвитку відповідної системи навчальних закладів і центрів, а також формування й запровадження чітких вимог щодо кваліфікаційних характеристик працівників державних структур.

З метою покращення регулювання державою регіональної політики запропоновано ряд заходів, направлених на модернізацію інфраструктури розвитку регіонів, зокрема: ринків землі, продовольства, капіталу та праці, агентств розвитку регіонів, телекомунікацій, дослідницької та інноваційної інфраструктур, економічних комплексів в регіонах, міжрегіональних і регіональних кластерів, технополісів, індустріальних технопарків, центрів з трансферу технологій.

Зазначено, що налагодження ефективного міжрегіонального співробітництва та розвиток сучасних форм економічної інтеграції на практиці потребує: реалізації плану заходів щодо стимулювання міжрегіональної співпраці, кооперації та інтеграції; укладання угод регіонального розвитку (соціально-економічне, науково-технічне та культурне співробітництво), у тому числі в галузях і сферах, що становлять для регіонів спільний інтерес; налагодження співпраці органів влади з підприємницькими структурами регіонів у різних галузях і сферах розвитку; формування державних програм розвитку окремих макрорегіонів; створення та розвиток інтеграційних форм просторової організації та саморозвитку міжрегіональних економічних систем (кластерів, макрорегіонів, фінансово-промислових груп тощо); налагодження внутрішніх соціокультурних контактів та обміну між регіонами; формування загальнонаціональних гуманітарних програм, що реалізуються силами кількох регіонів України; сприяння розвитку внутрішнього туризму, культурних обмінів між регіонами, обмінів студентами між навчальними закладами, розташованими у різних регіонах; запровадження у системі підготовки та перепідготовки кадрів державних службовців їх обов'язкового стажування в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування в різних регіонах України; запровадження в практику міжрегіональної ротації кадрів; підтримка міжрегіональних, культурологічних, етнічних фестивалів, виставок, свят, інших масових заходів, спрямованих на зближення та порозуміння регіональних спільнот; підтримка організацій громадянського суспільства, діяльність яких спрямована на забезпечення місцевого та регіонального розвитку, яка сприяє залученню громадян до процесу міжрегіонального співробітництва та міжрегіональних обмінів; державної підтримки міжрегіональних проектів, спрямованих на вирішення спільних проблем соціально-економічного розвитку регіонів.

Акцентовано увагу на тому, що євроінтеграційна стратегія України вимагає активізації процесів міжнародного співробітництва регіонів, а також оновлення моделей транскордонного співробітництва як дієвого засобу зміцнення міждержавних відносин та вирішення регіональних проблем, та передбачає: делегування частини управлінських функцій і відповідальності з центру в регіони з метою розширення впливу місцевої влади на міжнародне співробітництво, що передбачає надання органам місцевої влади повноважень з відбору та фінансування міжнародних (зокрема транскордонних) проектів; співпраця з міжнародними та іноземними організаціями, програмами та фондами, що сприяють регіональному розвитку; залучення місцевих органів влади до формування зовнішньоекономічної політики завдяки участі в розробленні та реалізації програмних документів у сфері міжнародного співробітництва; налагодження дієвої інформаційно-комунікаційної підтримки процесів міжрегіонального співробітництва на рівні регіонів України та Європейського Союзу; налагодження ефективної співпраці між Державним фондом регіонального розвитку та структурними фондами Європейського Союзу щодо спільного фінансування проектів регіонального розвитку в Україні (у тому числі за рахунок грантів ЄС); інкорпорування регіонів до міжнародних організацій та формувань; стимулювання розвитку транскордонних та міжрегіональних економічних зв'язків на основі виробничої кооперації та інтеграції, створення відповідних промислово-фінансових груп, інших сучасних форм господарювання; запровадження регіональної системи моніторингу та оцінки реалізованих міжнародних проектів, забезпечення постійного та відкритого доступу громадськості до результатів реалізації цих проектів.

ВИСНОВКИ

В дисертації наведено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукового завдання, яке полягає у дослідженні теоретико-методичних засад, виявлені особливостей механізмів реалізації державної регіональної політики, а також розробці та обґрунтуванні напрямів їх удосконалення. В результаті проведеного дослідження сформульовано ряд висновків і пропозицій, що мають теоретичне й практичне значення.

1. Систематизовано теоретичні засади формування механізмів реалізації державної регіональної політики. Уточнено поняття «механізми реалізації державної регіональної політики», що являють собою сукупність підходів, методів, засобів, прийомів, інструментів, принципів, за допомогою яких держава систематично й послідовно впливає на регіони з метою створення оптимальних соціальних, кадрових, правових, організаційних, матеріально-фінансових та інших умов для їх функціонування, збалансованого і стабільного розвитку на основі стійкого відтворення, раціонального використання чи розподілу основних видів ресурсів регіону.

2. Узагальнено передумови та історичні етапи розвитку механізмів здійснення державної регіональної політики. При цьому встановлено, що

виділення органів планування та управління в межах територіального утворення історично зумовлено необхідністю забезпечення територіальних пропорцій розвитку, раціонального розподілу економічного, демографічного і ресурсного потенціалів, розвитку продуктивних сил, залучення інвестиційних ресурсів.

3. На основі порівняльного аналізу систем та напрямів державного регулювання регіонального розвитку зарубіжних країн визначено основні підходи до формування відповідних механізмів реалізації державної регіональної політики. Наголошено, що цінним досвідом з точки зору наявних можливостей його застосування в Україні є: децентралізація управління зі зміщенням акцентів до функцій регулювання, координації та контролю; формування інституту Агентств регіонального розвитку; формування довірливих відносин учасників процесу регіонального розвитку; реформування бюджетних відносин; розвиток партнерства між державними й недержавними учасниками соціально-економічних процесів; розроблення транскордонних стратегій і міжрегіональної кооперації; пріоритетність міжрегіональної справедливості.

4. Здійснено аналіз формування організаційно-правового механізму державної регіональної політики України у контексті Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020». З'ясовано, що вітчизняне законодавство у цій сфері не регулює низку питань в регіональному розрізі, має протиріччя та прогалини, які перешкоджають ефективному здійсненню регулювання регіонального розвитку. Обґрунтовано необхідність реалізації наступних напрямів: збільшення повноважень органів місцевої влади в сфері оподаткування щодо формування ренти підприємця; зміцнення фінансово-економічної основи розвитку регіонів шляхом закріплення за органами місцевої влади права виходу на національний та міжнародний фінансові ринки з метою залучення інвестиційних ресурсів; формування дієвого громадського контролю рішень органів місцевої влади, суб'єктів господарювання на засадах корпоративного управління.

5. Оцінено сучасний стан механізму інституалізації державної регіональної політики. Встановлено, що модель інституціонального забезпечення розвитку державної регіональної політики характеризується фрагментарністю, недостатньою структурованістю. Доведено необхідність закріплення Агентства регіонального розвитку як інституту регіонального розвитку, що формує підґрунтя узгодження інтересів органів влади, територіальної громади та бізнесу у структурі загального інструментарію реалізації державної регіональної політики (Закон України «Про засади державної регіональної політики») та визначення його статусу у спеціальному законі.

6. Обґрунтовано об'єктивну необхідність та запропоновано напрями удосконалення процесу фінансового забезпечення державної регіональної політики в контексті європейської інтеграції, в основу якої покладено: розширення бюджетної автономії територій, встановлення науково-обґрунтованих нормативів відрахувань до місцевих бюджетів; налагодження

обліку та координації за всіма надходженнями; вдосконалення механізму відповідальності органів виконавчої влади за освоєння коштів; формування податкового регулювання на засадах економічної ефективності, справедливості, доступності, прозорості, органічному поєднанні інтересів держави та платника податків.

7. Визначено шляхи оптимізації інструментарію та функцій державної регіональної політики на сучасному етапі державотворення. Удосконалено підхід до реалізації стратегічного управління регіональним розвитком шляхом: планування напрямів відтворення регіональних господарських комплексів з врахуванням специфіки територій (галузевої, екологічної, соціальної); обов'язкове укладання угод регіонального розвитку як механізму забезпечення та гарантування реалізації стратегічних завдань між органами державної влади, місцевого самоврядування та бізнесу; формування публічного контролю у сфері міжрегіональної співпраці, кооперації та інтеграції.

Встановлено, що держава має виконувати функцію регулювання регіонального розвитку, яка спрямована на: раціональне поєднання загальнодержавних і місцевих інтересів на основі децентралізації; підвищення активності та результативності фінансово-інвестиційної діяльності в регіоні; забезпечення рівності умов розвитку територій в економічному, екологічному та соціальному розрізі; створення паритетних умов для розвитку інфраструктури територій за рахунок внутрішнього регіонального фінансового потенціалу.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях

1. Кінщак А. В. Державна регіональна політика в Україні: термінологічна невизначеність [Електронний ресурс] / А. В. Кінщак // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2014. – № 6. – Режим доступу до журналу: <http://www.dy.nauka.com.ua>.
2. Кінщак А. В. Нормативно-правове забезпечення розвитку державної регіональної політики України / А. В. Кінщак // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 13-14. – С. 100 - 105.
3. Кінщак А. В. Українська практика інституційної підтримки регіонального розвитку / А. В. Кінщак // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 15. – С. 104 - 108.
4. Кінщак А. В. Світовий досвід формування політики регіонального розвитку / А. В. Кінщак // Вісник Національного університету цивільного захисту України : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во НУЦЗУ, 2015. – Вип. 2 (3). (Серія «Державне управління»). – С. 187-196.
5. Кінщак А. В. Аналіз сучасних механізмів та інструментів реалізації державної регіональної політики в Україні / А. В. Кінщак // Наукові розвідки з державного та муніципального управління. Зб. наук. пр. – Вип. 2/2015. – К.: АМУ, 2015. – С. 133-141.

Закордонне видання

6. Кінщак А. В. Исторический контекст возникновения и динамика развития государственной региональной политики / А. В. Кинщак // Научно-теоретический и практический журнал: Уральский научный вестник (ОРАЛДЫҢ ҒЫЛЫМ ЖАРШЫСЫ). – Республика Казахстан: г. Уральск: ТОО «Фирма Сервер + », 2015. - № 14 (145). – С. 124-134.

Тези конференцій

7. Кінщак А. В. Глобалізація інноваційної діяльності та її зосередження в обмеженій кількості регіонів / А. В. Кінщак // Державне управління науково-освітнього забезпечення підготовки конкурентоспроможних фахівців у сфері цивільного захисту : збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції, 16-17 квітня 2015 р. / за заг. ред. В. П. Садкового. – Харків: НУЦЗУ, 2015. – С. 278-280.

8. Кінщак А. В. Сучасний стан та специфіка регіональної політики Європейського Союзу / А. В. Кінщак // Сучасні проблеми державного та муніципального управління: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (03.04.2015) / За заг. ред. О. І. Дація, В. Д. Бакуменка, Т. В. Іванової. – К.: Академія муніципального управління, у 2-х частинах, Ч.2, 2015. – С. 101-102.

9. Кінщак А. В. Роль державних органів в управлінні регіональними економічними процесами [Електронний ресурс] / А. В. Кінщак // Державна економічна політика регіонального розвитку (збірник тез науково-практичної заочної конференції, 10 червня 2015 р.). – Режим доступу до журналу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/conf/2015-3/doc/2/05.pdf>.

АНОТАЦІЇ

Кінщак А. В. Механізми реалізації державної регіональної політики в Україні. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Академія муніципального управління. – Київ, 2016.

Дисертацію присвячено обґрунтуванню теоретико-методичних засад та практичних пропозицій з удосконалення механізмів реалізації державної регіональної політики в Україні. Систематизовано теоретичні засади формування механізмів реалізації державної регіональної політики. Узагальнено передумови та історичні етапи розвитку механізмів здійснення державної регіональної політики. Узагальнено основні зарубіжні підходи до формування та реалізації механізмів державної політики регіонального розвитку в контексті адаптації їх до українських реалій. Здійснено аналіз формування організаційно-правового механізму державної регіональної політики України. Оцінено сучасний стан і розкрито напрями удосконалення механізму інституалізації державної регіональної політики. Обґрунтовано напрями удосконалення процесу фінансового забезпечення державної регіональної політики в контексті європейської інтеграції. Визначено шляхи

оптимізації інструментарію та функцій державної регіональної політики на сучасному етапі державотворення. Удосконалено підхід до реалізації стратегічного управління регіональним розвитком шляхом: планування напрямів відтворення регіональних господарських комплексів з врахуванням специфіки територій (галузевої, екологічної, соціальної); обов'язкове укладання угод регіонального розвитку як механізму забезпечення та гарантування реалізації стратегічних завдань між органами державної влади, місцевого самоврядування та бізнесу; формування публічного контролю у сфері міжрегіональної співпраці, кооперації та інтеграції.

Ключові слова: державна регіональна політика, механізми державного управління, регіональний розвиток, регіональна політика, державне регулювання, організаційно-правовий механізм.

Кинщак А. В. Механизмы реализации государственной региональной политики в Украине. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук государственного управления по специальности 25.00.02 – механизмы государственного управления. – Академия муниципального управления. – Киев, 2016.

В диссертации теоретически обобщено и предложено новое решение научной задачи, которая заключается в исследовании теоретико-методических основ, выявлении особенностей механизмов реализации государственной региональной политики, а также разработке и обосновании направлений их совершенствования.

Систематизированы теоретические основы формирования механизмов реализации государственной региональной политики. Уточнено понятие «механизмы реализации государственной региональной политики», представляющие собой совокупность подходов, методов, средств, приемов, инструментов, принципов, с помощью которых государство систематически и последовательно влияет на регионы с целью создания оптимальных социальных, кадровых, правовых, организационных, материально финансовых и других условий для их функционирования, сбалансированного и устойчивого развития на основе устойчивого воспроизводства, рационального использования или распределения основных видов ресурсов региона.

Проведено обзор предпосылок и исторических этапов развития механизмов государственной региональной политики. При этом установлено, что выделение органов планирования и управления в пределах территориального образования исторически обусловлено необходимостью обеспечения территориальных пропорций развития, рационального распределения экономического, демографического и ресурсного потенциалов, развития производительных сил, привлечения инвестиционных ресурсов.

На основе сравнительного анализа систем и направлений государственного регулирования регионального развития зарубежных стран определены основные подходы к формированию соответствующих механизмов

реализации государственной региональной политики. Отмечено, что ценным опытом с точки зрения имеющихся возможностей его применения в Украине являются: децентрализация управления со смещением акцентов к функции регулирования, координации и контроля; формирование института Агентств регионального развития; формирование договорных отношений участников процесса регионального развития; реформирования бюджетных отношений; развитие партнерства между государственными и негосударственными участниками социально-экономических процессов; разработка трансграничных стратегий и межрегиональной кооперации; приоритетность межрегиональной справедливости.

Проведен анализ формирования организационно-правового механизма государственной региональной политики Украины в контексте Стратегии устойчивого развития «Украина - 2020». Установлено, что отечественное законодательство в этой сфере не регулирует ряд вопросов в региональном разрезе, имеет противоречия и пробелы, которые препятствуют эффективному осуществлению регулирования регионального развития. Обоснована необходимость реализации следующих направлений: расширение полномочий органов местной власти в сфере налогообложения относительно формирования ренты предпринимателя; укрепление финансово-экономической основы развития регионов путем закрепления за органами местной власти права выхода на национальный и международный финансовые рынки с целью привлечения инвестиционных ресурсов; формирование действенного общественного контроля решений органов местной власти, субъектов хозяйствования на основе корпоративного управления.

Оценено современное состояние механизма институционализации государственной региональной политики. Установлено, что модель институционального обеспечения развития государственной региональной политики характеризуется фрагментарностью, недостаточной структурированностью. Доказана необходимость закрепления Агентства регионального развития как института регионального развития, которое формирует основу согласования интересов органов власти, территориальной общины и бизнеса в структуре общего инструментария реализации государственной региональной политики (Закон Украины «Об основах государственной региональной политики») и определен его статус в специальном законе.

Обоснована объективная необходимость и предложены направления совершенствования процесса финансового обеспечения государственной региональной политики в контексте европейской интеграции, в основу которой положено: расширение бюджетной автономии территорий, установление научно обоснованных нормативов отчислений в местные бюджеты; налаживание учета и координации по всем поступлениям; совершенствование механизма ответственности органов исполнительной власти за освоение средств; формирование налогового регулирования на основе экономической

эффективности, справедливости, доступности, прозрачности, гармонизации интересов государства и налогоплательщика.

Определены пути оптимизации инструментария и функций государственной региональной политики на современном этапе создания государства. Усовершенствован подход по реализации стратегического управления региональным развитием путем: планирования направлений воспроизводства региональных хозяйственных комплексов с учетом специфики территорий (отраслевой, экологической, социальной); обязательное заключение соглашений регионального развития как механизма обеспечения и гарантирования реализации стратегических задач между органами государственной власти, местного самоуправления и бизнеса; формирование общественного контроля в сфере межрегионального сотрудничества, кооперации и интеграции.

Ключевые слова: государственная региональная политика, механизмы государственного управления, региональное развитие, региональная политика, государственное регулирование, организационно-правовой механизм.

Kinschak A. V. Mechanisms of realization of the state regional policy in Ukraine. – Manuscript.

Thesis for a degree in public administration, specialty 25.00.02 – mechanisms of public administration. – Academy of Municipal Administration. – Kyiv, 2016.

The thesis is devoted to theoretical substantiation and methodological principles and practical suggestions to improve the mechanisms for implementing state regional policy in Ukraine. Systematized theoretical base of the mechanisms of implementation of the state regional policy. Overview background and historical stages of mechanisms of state regional policy. Overview main foreign approaches to the formulation and implementation of mechanisms of state regional development policy in the context of their adaptation to Ukrainian realities. The analysis of formation of organizational and legal framework of the state regional policy of Ukraine. Reviewed the current state and trends disclosed to improve the mechanism of state institutionalization of regional policy. The directions of improvement of financial provision of state regional policy in the context of European integration. The ways of optimization tools and functions of regional policy at present state. Improved approach to the strategic management of regional development through: planning areas of regional economic complexes play with regard to the specific areas (sectoral, environmental, social); obligatory agreements for regional development as a mechanism to ensure and guarantee the realization of strategic objectives between public authorities, local government and business; formation of public control in the sphere of interregional cooperation, cooperation and integration.

Key words: state regional policy, mechanisms of public administration, regional development, regional policy, regulation, organizational and legal mechanism.